

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 8 maja 2024 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Zasoby własne Unii Europejskiej – Program krajowy współfinansowany przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) – Pomoc przyznana na podstawie umowy w wykonaniu tego programu – Ochrona interesów finansowych Unii – Rozporządzenie (WE) nr 2988/95 – Zakres stosowania – Postępowanie w sprawie nieprawidłowości – Artykuł 3 – Termin przedawnienia możliwości prowadzenia postępowania – Pojęcie „aktu przerywającego bieg przedawnienia” – Zasada proporcjonalności – Żądanie zwrotu nienależnie wypłaconej pomocy oparte na prawie prywatnym państwa członkowskiego

W sprawie C-734/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) postanowieniem z dnia 17 października 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 listopada 2022 r., w postępowaniu:

Republik Österreich

przeciwko

GM,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: N. Piçarra (sprawozdawca), prezes izby, N. Jääskinen i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu GM – L. Peissl i J. Reich-Rohrwig, Rechtsanwälte,
- w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, J. Schmoll i E. Samoilova, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

– w imieniu Komisji Europejskiej – F. Blanc, B. Hofstätter i A. Sauka, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. 1995, L 312, s. 1), a także zasady proporcjonalności.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Republiką Austrii a GM, osobą fizyczną, w przedmiocie terminu przedawnienia mającego zastosowanie do żądania zwrotu pomocy nienależnie wypłaconej GM.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy trzeci i czwarty rozporządzenia nr 2988/95 stanowią:

„[...] we wszystkich dziedzinach należy przeciwstawiać się działaniom przynoszącym szkodę interesom finansowym Wspólnot [Europejskich];

[...] skuteczność zwalczania oszustw wymierzonych w interesy finansowe Wspólnot wymaga ustalenia wspólnych zasad prawnych we wszystkich obszarach polityki Wspólnot”.

- 4 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. W celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich niniejszym przyjmuje się ogólne zasady dotyczące jednolitych kontroli oraz środków administracyjnych i kar dotyczących nieprawidłowości w odniesieniu do prawa wspólnotowego.

2. Nieprawidłowość oznacza jakiegokolwiek naruszenie przepisów prawa wspólnotowego wynikające z działania lub zaniechania ze strony podmiotu gospodarczego, które spowodowało lub mogło spowodować szkodę w ogólnym budżecie Wspólnot lub w budżetach, które są zarządzane przez Wspólnoty, albo poprzez zmniejszenie lub utratę przychodów, które pochodzą ze środków własnych pobieranych bezpośrednio w imieniu Wspólnot, albo też w związku z nieuzasadnionym wydatkiem”.

- 5 Artykuł 3 owego rozporządzenia stanowi:

„1. Okres przedawnienia wynosi cztery lata od czasu dopuszczenia się nieprawidłowości określonej w art. 1 ust. 1. Zasady sektorowe mogą jednak wprowadzić okres krótszy, który nie może wynosić mniej niż trzy lata.

W przypadku nieprawidłowości ciągłych lub powtarzających się okres przedawnienia biegnie od dnia, w którym nieprawidłowość ustała. W przypadku programów wieloletnich okres przedawnienia w każdym przypadku biegnie do momentu ostatecznego zakończenia programu.

Przerwanie okresu biegu przedawnienia jest spowodowane przez każdy akt właściwego organu władzy, o którym zawiadamia się daną osobę, a który odnosi się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości. Po każdym przerwaniu okres przedawnienia biegnie na nowo.

Upływ terminu przedawnienia następuje najpóźniej w dniu, w którym mija okres odpowiadający podwójnemu terminowi okresu przedawnienia, jeśli do tego czasu właściwy organ władzy nie wymierzył kary; nie dotyczy to przypadków, w których postępowanie administracyjne zostało zawieszona zgodnie z art. 6 ust. 1.

[...]

3. Państwa członkowskie zachowują możliwość stosowania dłuższego okresu niż okres przewidziany odpowiednio w ust. 1 i 2”.

Prawo austriackie

6 Paragraf 1478 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ogólnego kodeksu cywilnego), w brzmieniu mającym zastosowanie w postępowaniu głównym, (zwanego dalej „ABGB”), zatytułowany „Termin przedawnienia – zasady ogólne”, przewiduje trzydziestoletni termin przedawnienia w przypadku „zwykłego nieskorzystania z prawa, które samo w sobie mogło zostać wykonane”.

7 Zgodnie z § 1489 ABGB:

„Roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i tożsamości sprawcy, niezależnie od tego, czy szkoda powstała w wyniku naruszenia zobowiązania umownego, czy bez związku z umową. Jeżeli poszkodowany nie dowiedział się o szkodzie lub tożsamości sprawcy lub jeżeli szkoda powstała w wyniku jednego lub kilku przestępstw, które mogą zostać popełnione tylko umyślnie i podlegają karze pozbawienia wolności w wymiarze powyżej jednego roku, roszczenie wygasa dopiero po upływie 30 lat”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

8 W wykonaniu Österreichischer Programm für umweltgerechte Landwirtschaft (austriackiego programu na rzecz rolnictwa przyjaznego dla środowiska), współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz.U. 2005, L 277, s. 1), zarządzanego przez Agrarmarkt Austria (austriacki urząd nadzoru nad rynkami rolnymi, zwany dalej „AMA”), Republika Austrii oferowała pomoc finansową w okresie od 2007 r. do 2013 r. Pomoc ta była wypłacana na podstawie umów prawa prywatnego zawartych między tym państwem członkowskim a wnioskodawcami ubiegającymi się o wspomnianą pomoc, na podstawie wieloletnich zobowiązań podjętych przez tych ostatnich.

- 9 Podczas kontroli przeprowadzonej w 2013 r. u GM, który skorzystał z takiej pomocy, AMA stwierdziła rozbieżność między obszarami będącymi przedmiotem wniosku o przyznanie pomocy a obszarami faktycznie kwalifikującymi się do objęcia pomocą. W związku z tym zażądała od GM zwrotu premii przyznanych w latach 2008–2010 i 2012–2013.
- 10 Po przekazaniu GM sprawozdania z audytu i dwóch żądań zwrotu odpowiednio z dnia 26 marca i 26 czerwca 2014 r. oraz wezwań do zapłaty odpowiednio z dnia 11 maja i 12 listopada 2015 r. AMA skierowała do niego w dniu 16 grudnia 2015 r. wezwanie pod rygorem „postępowania sądowego”.
- 11 W dniu 26 kwietnia 2019 r., wobec braku zapłaty ze strony GM, Republika Austrii wniosła do sądu cywilnego pierwszej instancji powództwo o zasądzenie od GM zwrotu nienależnie wypłaconej pomocy wraz z odsetkami, wobec którego GM podniósł zarzut przedawnienia tego roszczenia.
- 12 Sąd ten ograniczył przedmiot toczącego się przed nim postępowania cywilnego do kwestii, czy rozpatrywane roszczenie uległo przedawnieniu. Na podstawie art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 stwierdził on, że w rozpatrywanym przypadku bieg czteroletniego terminu przedawnienia przewidzianego w tym rozporządzeniu rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2014 r., lecz został przerwany w szczególności przez wezwania do zapłaty i wezwanie przedsądowe z dnia 11 maja, 12 listopada i 16 grudnia 2015 r. i że w związku z tym roszczenie to nie uległo przedawnieniu.
- 13 Sąd, do którego GM wniósł odwołanie, orzekł, że rozporządzenie nr 2988/95 nie ma zastosowania oraz że na mocy § 1489 ABGB roszczenie uległo przedawnieniu.
- 14 Republika Austrii wniosła wówczas skargę rewizyjną od tego ostatniego wyroku do Oberster Gerichtshof (sądu najwyższego, Austria), będącego sądem odsyłającym, podnosząc, że do przedmiotowych żądań zwrotu powinien mieć zastosowanie czteroletni termin przedawnienia przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 oraz że wezwania do zapłaty, o których mowa w pkt 10 niniejszego wyroku, należy uznać za „akt właściwego organu odnoszący się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości”, powodujący przerwanie biegu tego terminu przedawnienia na mocy art. 3 ust. 1 akapit trzeci tego rozporządzenia. Jej zdaniem roszczenie o zwrot nie uległo zatem przedawnieniu. Gdyby wspomniane rozporządzenie nie miało zastosowania, należałoby zastosować trzydziestoletni termin przedawnienia przewidziany w § 1478 ABGB.
- 15 GM podnosi, że rozporządzenie nr 2988/95 nie ma zastosowania, ponieważ obejmuje ono jedynie prawa, które muszą być zagwarantowane „za pomocą środków prawa publicznego”. Przedmiotowa pomoc została zaś wypłacona na podstawie umowy prawa prywatnego podlegającej prawu krajowemu. Ponieważ trzyletni termin przewidziany w § 1489 ABGB upłynął już w chwili wniesienia powództwa w pierwszej instancji, roszczenie uległo przedawnieniu. Przy założeniu, że rozporządzenie to ma zastosowanie, roszczenie i tak uległoby przedawnieniu. Żądań zapłaty i wezwań do zapłaty nie można bowiem zdaniem GM uznać za akty odnoszące się do śledztwa lub postępowania w sprawie stwierdzonej nieprawidłowości w rozumieniu art. 3 ust. 1 akapit trzeci wspomnianego rozporządzenia.
- 16 Sąd odsyłający uważa, że rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu zależy od tego, czy czteroletni termin przedawnienia przewidziany w art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 ma zastosowanie, gdy pomoc współfinansowana przez Unię Europejską nie została przyznana w drodze „aktu administracyjnego władzy publicznej”, a zatem procedura odzyskiwania tej pomocy podlega prawu prywatnemu. Uważa on, że gdyby przepis ten miał zastosowanie, GM nie mógłby powołać

się na trzyletni termin przedawnienia przewidziany w § 1489 ABGB, podobnie jak Republika Austrii nie mogłaby powołać się na trzydziestoletni termin przedawnienia przewidziany w § 1478 ABGB, ponieważ ten ostatni termin jest niezgodny z zasadą proporcjonalności.

17 W tych okolicznościach Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 3 rozporządzenia [nr 2988/95] znajduje bezpośrednie zastosowanie do roszczeń, w ramach których Republika Austrii, korzystając ze środków prawa prywatnego, żąda zwrotu wsparcia udzielonego przez siebie w drodze umowy osobom ubiegającym się o nie w ramach programu stanowiącego środek rolnośrodowiskowy zgodnie z rozporządzeniem [nr 1698/2005], ponieważ beneficjent naruszył zobowiązania umowne?

2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej – czy wykładni art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia [nr 2988/95] należy dokonywać w ten sposób, że akt, który odnosi się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości i przerywa bieg przedawnienia, występuje również wtedy, gdy po pierwszym pozasądowym podniesieniu roszczenia o zwrot podmiot udzielający wsparcia ponownie, niekiedy również wielokrotnie, upomina beneficjenta i wzywa go na drodze pozasądowej do zapłaty, zamiast dochodzić roszczenia o zwrot na drodze sądowej?

3) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej – czy zastosowanie do roszczeń o zwrot, o których mowa w pytaniu pierwszym, trzydziestoletniego terminu przedawnienia przewidzianego w krajowym prawie cywilnym jest zgodne z prawem Unii, a w szczególności z zasadą proporcjonalności?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

18 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 należy interpretować w ten sposób, że przewidziany w nim czteroletni termin przedawnienia ma bezpośrednie zastosowanie do żądania zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię, które podlega przepisom prawa prywatnego państwa członkowskiego.

19 Należy przypomnieć, że ze względu na swój charakter i swoją funkcję w systemie źródeł prawa Unii przepisy rozporządzenia wywołują co do zasady bezpośredni skutek w krajowych porządkach prawnych, bez konieczności przyjmowania przez organy krajowe przepisów wykonawczych (wyroki: z dnia 24 czerwca 2004 r., Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, pkt 25, a także z dnia 7 kwietnia 2022 r., IFAP, C-447/20 i C-448/20, EU:C:2022:265, pkt 88).

20 Artykuł 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 ustanawia ogólny czteroletni termin przedawnienia w dziedzinie postępowań w sprawie nieprawidłowości, który biegnie od dnia dopuszczenia się nieprawidłowości. Zgodnie z art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia pojęcie nieprawidłowości oznacza „jakikolwiek naruszenie przepisów prawa [Unii] wynikające z działania lub zaniechania ze strony podmiotu gospodarczego, które spowodowało lub mogło spowodować szkodę w ogólnym budżecie [Unii]”.

- 21 W owym art. 3 ust. 1 akapit pierwszy uściślono również, że ów czteroletni termin przedawnienia ma zastosowanie w braku „zasad sektorowych”, to znaczy zasad przyjętych na poziomie Unii, a nie na poziomie krajowym, przewidujących „okres krótszy, który nie może wynosić mniej niż trzy lata” (zob. podobnie wyroki: z dnia 29 stycznia 2009 r., Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb i in., od C-278/07 do C-280/07, EU:C:2009:38, pkt 44; a także z dnia 22 grudnia 2010 r., Corman, C-131/10, EU:C:2010:825, pkt 41).
- 22 Nic w brzmieniu tego przepisu nie wskazuje na to, że stosowanie przewidzianego w nim czteroletniego terminu przedawnienia zależy od charakteru prawnego instrumentów, z których korzystają organy krajowe w celu ochrony interesów finansowych Unii i skorygowania wykrytych nieprawidłowości.
- 23 Ponadto wykładnia owego przepisu, która uzależniałaby stosowanie rozporządzenia nr 2988/95 od charakteru prawnego, publicznego lub prywatnego, instrumentów, z których korzystają organy krajowe w celu ochrony interesów finansowych Unii, pozbawiałaby skuteczności (effet utile) to rozporządzenie, którego celem jest, jak stanowią w istocie jego motywy trzeci i czwarty, zwalczanie we wszystkich dziedzinach naruszeń tych interesów finansowych poprzez ustanowienie wspólnych ram we wszystkich dziedzinach objętych politykami Unii.
- 24 Jak z tego wynika, w braku „zasad sektorowych” art. 3 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że ogólny czteroletni termin przedawnienia ma zastosowanie do żądań zwrotu pomocy przedstawionych z powodu uchybienia przez beneficjenta tej pomocy zobowiązaniu umownemu, któremu podlega, co spowodowało lub mogło spowodować szkodę w ogólnym budżecie Unii.
- 25 Wykładnię tę potwierdza systematyka rozporządzenia nr 2988/95. Artykuł 3 znajduje się bowiem w tytule I tego rozporządzenia, dotyczącym „zasad ogólnych”, a nie w tytule II tego rozporządzenia, dotyczącym konkretnie „środków i kar administracyjnych”.
- 26 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytanie pierwsze brzmi: art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 należy interpretować w ten sposób, że przewidziany w nim czteroletni termin przedawnienia ma bezpośrednie zastosowanie do żądania zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię, które podlega przepisom prawa prywatnego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 27 Poprzez pytanie trzecie, które należy zbadać w drugiej kolejności, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona w stosunku do żądań zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię stosowaniu na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95 ustanowionego przez przepis prawa prywatnego państwa członkowskiego trzydziestoletniego terminu przedawnienia.
- 28 Zgodnie z art. 3 ust. 3 tego rozporządzenia państwa członkowskie zachowują możliwość ustanowienia dłuższych terminów przedawnienia niż minimalny czteroletni termin przedawnienia przewidziany w ust. 1 tego artykułu. Prawodawca Unii nie miał bowiem na celu ujednolicenia terminów stosowanych w tej dziedzinie i w związku z tym wejście w życie rozporządzenia nr 2988/95 nie może skutkować zobowiązaniem państw członkowskich do skrócenia do czterech lat terminów przedawnienia, które w braku istniejących wcześniej w tej dziedzinie przepisów Unii państwa te stosowały w przeszłości. Chociaż państwom członkowskim

przysługuje szeroki zakres uznania co do ustalenia dłuższych terminów przedawnienia mających zastosowanie w przypadku nieprawidłowości zagrażających interesom finansowym Unii (wyrok z dnia 17 września 2014 r., Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, pkt 54, 55), terminy takie nie muszą jednak być zgodne z ogólnymi zasadami prawa Unii, do których należy zasada proporcjonalności (zob. podobnie wyrok z dnia 2 marca 2017 r., Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, pkt 72).

- 29 Zgodnie z tą zasadą termin taki nie powinien wykraczać poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia celu polegającego na ochronie interesów finansowych Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 marca 2011 r., AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, pkt 79; z dnia 5 maja 2011 r., Ze Fu Fleischhandel i Vion Trading, C-201/10 i C-202/10, EU:C:2011:282, pkt 38; z dnia 7 kwietnia 2022 r., IFAP, C-447/20 i C-448/20, EU:C:2022:265, pkt 116).
- 30 Trybunał orzekł, że w świetle celu polegającego na ochronie interesów finansowych Unii stosowanie dziesięcioletniego terminu przedawnienia wynikającego z przepisu krajowego prawa prywatnego nie jest sprzeczne z zasadą proporcjonalności. Jednakże w świetle tego celu, dla którego rozporządzenie nr 2988/95 ustanowiło czteroletni termin przedawnienia, aby umożliwić organom krajowym wszczęcie postępowania w sprawie nieprawidłowości zagrażających jej interesom finansowym, mogącego prowadzić w szczególności do odzyskania nienależnie uzyskanej korzyści, okazuje się, że trzydziestoletni termin przedawnienia wykracza poza to, co jest konieczne dla starannej administracji (wyrok z dnia 17 września 2014 r., Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, pkt 60, 61).
- 31 Państwa członkowskie są bowiem zobowiązane na podstawie art. 4 ust. 3 TUE do ogólnej staranności, która obejmuje podjęcie środków mających na celu szybkie usunięcie nieprawidłowości i nakłada na administrację krajową obowiązek sprawdzenia prawidłowości dokonywanych przez nią płatności ciężących na budżecie Unii. W tych okolicznościach dopuszczenie możliwości, aby dla podjęcia działań państwa członkowskie przyznawały swoim organom administracji termin znacznie dłuższy od terminu przewidzianego w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95, mogłoby zachęcać organy administracji do opóźniania postępowań w sprawie „nieprawidłowości” w rozumieniu art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia, jednocześnie narażając podmioty gospodarcze, po pierwsze, na długi okres niepewności prawnej oraz, po drugie, na niebezpieczeństwo, iż po upływie takiego okresu nie będą one już w stanie przedstawić dowodu na zgodność przedmiotowych transakcji z prawem (zob. podobnie wyrok z dnia 17 września 2014 r., Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, pkt 62).
- 32 Jak z tego wynika, jeżeli zastosowanie terminu przedawnienia z prawa powszechnego do zwrotu nienależnie pobranej pomocy okazuje się nieproporcjonalne w świetle celu polegającego na ochronie interesów finansowych Unii, należy odstąpić od stosowania takiego przepisu i zastosowanie ma ogólny termin przedawnienia przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 (zob. podobnie wyrok z dnia 5 maja 2011 r., Ze Fu Fleischhandel i Vion Trading, C-201/10 i C-202/10, EU:C:2011:282, pkt 51).
- 33 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytanie trzecie brzmi: zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona w stosunku do żądań zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię stosowaniu na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95 trzydziestoletniego terminu przedawnienia ustanowionego przez przepis prawa prywatnego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania drugiego

- 34 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 2988/95 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „aktu odnoszącego się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości”, który został wydany przez właściwy organ i o którym zawiadomiono daną osobę, a który skutkuje przerwaniem „okresu przedawnienia”, obejmuje akty pozasądowe, takie jak sprawozdanie z audytu, żądanie zwrotu, wezwanie do zapłaty, wezwanie do zapłaty lub wezwanie przedsądowe.
- 35 Zgodnie z tym przepisem przerwanie biegu przedawnienia jest spowodowane przez każdy akt właściwego organu podany do wiadomości danej osoby i odnoszący się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości.
- 36 Należy zauważyć, że przepis ten nie przewiduje odmiennego reżimu prawnego w zależności od tego, czy akty zostały wydane przez właściwy organ w ramach postępowania sądowego, czy też w ramach postępowania pozasądowego.
- 37 Ponadto, przyjmując art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95, prawodawca Unii ustanowił ogólną regułę przedawnienia, poprzez którą zamierzał, po pierwsze, określić minimalny termin mający zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich, a po drugie, zrezygnować z możliwości odzyskania kwot nienależnie pobranych z budżetu Unii po upływie okresu czterech lat od wystąpienia nieprawidłowości mającej wpływ na sporne płatności (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 września 2014 r., Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, pkt 49; a także z dnia 3 października 2019 r., Westphal, C-378/18, EU:C:2019:832, pkt 28).
- 38 Taki termin przedawnienia ma zatem na celu zagwarantowanie pewności prawa. Funkcja ta zostałaby podważona, gdyby bieg tego terminu mógł zostać przerwany przez każdy akt ogólnej kontroli ze strony administracji krajowej, niemający związku z podejrzeniami o nieprawidłowości w odniesieniu do transakcji określonych w wystarczająco precyzyjny sposób (zob. podobnie wyroki: z dnia 24 czerwca 2004 r., Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, pkt 40; a także z dnia 11 czerwca 2015 r., Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, pkt 41).
- 39 Jak z tego wynika, aby można go było uznać za akt odnoszący się do śledztwa lub postępowania, mogący przerwać bieg przedawnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 2988/95, taki akt musi określać w wystarczająco precyzyjny sposób transakcje, których dotyczy podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości. Z tego wymogu precyzyjności nie wynika jednak, że w akcie tym musi być mowa o możliwości nałożenia kary czy też zastosowania szczególnego środka administracyjnego (wyrok z dnia 11 czerwca 2015 r., Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, pkt 43).
- 40 Tak więc przesłane przez właściwy organ sprawozdanie wskazujące nieprawidłowość, do której beneficjent pomocy miał się przyczynić w związku z określoną transakcją, i zawierające żądanie udzielenia dalszych informacji dotyczących tej transakcji lub nakładające karę w związku z tą transakcją, stanowi wystarczająco precyzyjny akt odnoszący się do dochodzenia lub postępowania w sprawie nieprawidłowości, a zatem może przerwać bieg terminu przedawnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 2988/95 (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 grudnia 2011 r., Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, C-465/10, EU:C:2011:867, pkt 61; a także z dnia 11 czerwca 2015 r., Pfeifer & Langen, C-52/14, EU:C:2015:381, pkt 42).

- 41 Podobnie pismo informujące beneficjenta pomocy współfinansowanej z EFRROW o bezprawnym charakterze tej pomocy może również przerwać bieg terminu przedawnienia przewidzianego w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2019 r., *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 24, 127).
- 42 Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy akty pozasądowe będące przedmiotem postępowania głównego określają w wystarczająco precyzyjny sposób transakcje, których dotyczy podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości, a zatem wchodzą w zakres pojęcia „aktu odnoszącego się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 akapit trzeci tego rozporządzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 2015 r., *Pfeifer & Langen*, C-52/14, EU:C:2015:381, pkt 46, 47).
- 43 W świetle powyższego odpowiedź na pytanie drugie brzmi: art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 2988/95 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „aktu odnoszącego się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości” wydanego przez właściwy organ i podanego do wiadomości danej osoby, skutkującego przerwaniem „okresu przedawnienia”, obejmuje dokumenty pozasądowe, takie jak sprawozdanie z audytu, żądanie zwrotu, wezwanie do zapłaty lub wezwanie przedsądowe, o ile akty te pozwalają adresatowi poznać w wystarczająco precyzyjny sposób transakcje, których dotyczy podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich**

należy interpretować w ten sposób, że

przewidziany w nim czteroletni termin przedawnienia ma bezpośrednie zastosowanie do żądania zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię Europejską, które podlega przepisom prawa prywatnego państwa członkowskiego.

- 2) Zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że**

sprzeciwia się ona w stosunku do żądań zwrotu pomocy współfinansowanej przez Unię Europejską stosowaniu na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95 trzydziestoletniego terminu przedawnienia ustanowionego przez przepis prawa prywatnego państwa członkowskiego.

- 3) Artykuł 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 2988/95**

należy interpretować w ten sposób, że

pojęcie „aktu odnoszącego się do śledztwa lub postępowania w sprawie nieprawidłowości” wydanego przez właściwy organ i podanego do wiadomości danej osoby, skutkującego przerwaniem „okresu przedawnienia”, obejmuje dokumenty pozasądowe, takie jak sprawozdanie z audytu, żądanie zwrotu, wezwanie do zapłaty lub wezwanie przedsądowe, o ile akty te pozwalają adresatowi poznać w wystarczająco precyzyjny sposób transakcje, których dotyczy podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości.

Podpisy